

"אמרתִי אֶעֱלֶה בְּתֶמֶר אַחְזֶה בְּסֹנְנִיּוֹ"

(שיר השירים ז')

כפר השילוח

1. זיגפריד לנגר: "אין הם יודעים דבר על אירופה, אבל הם יודעים על ירושלים ועל רוטשילד, שהם חושבים אותו למלך. סבורים הם, כי אין כמוהו רב נעלה וגדול בתורה והם רואים אותו כראש ליהודים, הן בעניינים רוחניים והן בעניינים גשמיים. לפני זמן מה נפוצה השמועה בתימן, שרוטשילד, אשר מקום מושבו בירושלים, קנה שם קרקע לעבודת האדמה והוא מוסר אותה בלא תשלום לעולים מתימן..."

2. ר' שלום אלשיך: "ואחר תשעה באב בשנת תרמ"א נסעו עוד חמש משפחות... ושמחו כל יהודי תימן שמחה גדולה עד מאוד וחשבו ממש שהגיעה הגאולה העתידה, ובאותה שנה או שנה שאחריה יגאלו, ושזו התחלת הגאולה. ונתעוררו כל יושבי תימן בהתלהבות גדולה עד שכל איש וכל משפחה, יתום ואלמנה, מבקשים למכור בתיהם וכל כליהם ובגדיהם וספרי הקדש וכל אשר להם ולהעתיק ישובם מתימן ולילך לדור בירושלים. וכמו רוח חדשה נכנסה בלב כל אחד ואחד מהיהודים אשר לא היה כמוה למיום אשר גלו..."

הנה כשהתחילו התימנים להתיישב בירושלים, לא היה שום אדם בעולם שיכול לסבול מה שסבלו התימנים בירושלים ת"ו. בתחלה בקיץ ישבו תחת אויר השמים לחרב ביום ולקרר בלילה. ישבו תחת העצים: אילני זית ותאנה, אילני סרק, אף שמים יערפו טל ממעל עליהם, נטושים ועזובים על פני השדה, עטופים ברעב, קטן וגדול, עולל ויונק, שואלים לחם ואין פורס להם, אף אין אגורת כסף בכיסם, אין איש ממקהלות ירושלים מכיר אותם שהם יהודים, גם כן לא היו מאמינים להם שהם מבני אברהם יצחק ויעקב, גם שהכרת פניהם וכל סימני היהדות ענתה בם כי הם זרע בירך ה'. יען כי יהודי תימן הם מסובלים בפאותיהם הארוכות ואין גם אחד בהם שמגלח זקנו. גם מלבושיהם אינם דומים בשום ענין למלבושי הנכרים, ואין עליהם שום מלבוש ממלבושי הדור החדש, וכל מלבושיהם הם כמלבושי היהודים שבדורות קדמונים, גם אין שום אחד מהם מהלך בקומה זקופה, ואין להם שום התדמות לנכרים, הן בגופם והן במלבושם והן בכל דבר, באופן שהיהודי התימני יהיה ניכר בין אלף אלפים אף למי של ידעו מקודם, ויראת ה' על פניהם תמיד. עם כל זה לא היו משלימים מהם למנין עשרה לקדיש וקדושה, ורוב עניותם ודלותם היתה מנוולת אותם. ואחר שהכירו קהלות ירושלים בכשרותם ויהדותם וחקרו ודרשו היטב עליהם, וידעו שהם כולם יראי שמים ודביקים תמיד בתורה ובמצות, התחילו לרחם עליהם ולקרבם, וליתן להם איזה פרוסת לחם..." (מסעות ארץ ישראל, אברהם יערי עמ' 640-650)

3. ישראל דב פרומקין: "בימים האלה באו לירושלים עשרים ושש נפש מיהודי תימן מהעיר צנע. מראה פני האנשים והנשים כצבע הקאזה, לבושם כלבושי הפלחים הערבים, ולשונם לשון ערבית. אך האנשים מדברים גן כן עברית. אפס כבד על יהודי אירופה להבין את דבריהם גם בשפה הזאת, כי הם קוראים את האותיות כערבים: את הגימל הם קוראים ג'ימל כמשפט הערבים, ואת הקיף כגימל הוּו כמו בערבית, והחית גם כן כמשפט הערבים. את התנועות הם קוראים כמעט כמו האשכנזים, הקמץ כמו O רומית, ו-ב' רפה כמו V, וקוראים כמעט כל המלות מלעיל גם בקראם בתורה. לפי דברי האנשים שדברנו אתם יש בצנע אלף וחמישים בתים יהודים... נער בן שלש עשרה וארבע עשרה שנה יקח לו לאשה ילדה בת תשע וגם בת שמונה שנים... ביום הששי בחצות היום כל בעלי המלאכה עוזבים מלאכתם והולכים לבית הכנסת וקוראים בספר הזוהר כשלוש שעות ומתפללים מנחה ושבים לבתיהם ולובשים בגדי שבת ושבים לבית הכנסת וקוראים שיר השירים בנעימה ומתפללים ערבית. למקרא התורה, כל אחד ואחד מהעולים קורא, וקורא פסוק עברית בנעימת הטעמים (אך לא כמונו) ואחר קורא את תרגום הפסוק הזה..."

אפס לא ידעו להשיב דבר כאשר נשאלו מתי באו היהודים לראשונה לארץ הזאת, ורק אחד מהם, ושמו אברהם שולימן עמר והוא בן הנשיא אמר שמצא כתב יד עתיק בתוך הספרים אשר היו גנוזים בבית אחד בעירם. ויבוא אחד מאנשי אירופה שמה ויבקש לקנות ספרים ישנים, ויחפשו בבית הזה וימכרו לו הרבה, וילך גם הוא וימצא את הכתב יד הזה, כתוב ערבית באותיות עבריות, ושם רשומה לפי דברי האיש הזה עת ראשית בוא היהודים שמה." (החבצלת יא' בניסן תרמ"ב)

4. ברטה ספפורד וסטר: "באחד מימי מאי 1882, אחדים מאנשי המושבה, כולל אבא ואמא, ערכו טיול קצר, וקבוצה מוזרה של אנשים ששהו בשדה עוררה את תשומת ליבם. מזג האוויר היה חם והם הכינו לעצמם מחסות מסמרטוטים, שקים וקרעי מחצלות. אבא ערך חקירה קצרה בעזרת מתורגמן, והסתבר לו שאלו יהודים תימנים שהגיעו לפני זמן קצר מחצי-האי ערב.

הם סיפרו לאבא על הגירתם מתימן ועל עלייתם לארץ ישראל. פתאום, ללא הודעה מוקדמת, דומה היה שרוח נחה עליהם, והם החלו מדברים על שיבה לארץ אבותיהם. הם היו כה משוכנעים שזה הזמן הנכון והנבחר לשוב לארץ ישראל, עד שהם מכרו את כל רכושם והחלו עושים דרכם לארץ המובטחת... אבא גילה מיד התעניינות רבה בתימנים. סיפורם על היותם משוכנעים, מעבר לכל ספק, שהגיעה שעתם לשוב לציון, עלה בקנה אחד עם תחושתו על העומד להתרחש – התגשמות הנבואה על שיבת ישראל לארצו...

הם היו במצב מחריד בעת שפגשנו בהם. חלק מהם מתו מרעב ומתלאות הדרך במסעם הממושך והמפרך. הם גם סבלו ממחלות, כמו מלריה, טיפוס ודיזנטריה. הם נזקקו לעזרה ובמהירות האפשרית. לא בזבזנו זמן וניגשנו מיד לפעולות הסיוע. שכרנו חדרים אחדים בשבילם והם שוכנו במקומות קרירים ונקיים יותר. כן הוגש להם סיוע רפואי מידי." (ירושלים שלנו עמ' 116-114)

הטיול לשילוח בעקבות השיח'
(איור מחספר "זהב בירושלים")

חזרנו ושאלנו: והשבאב (הנוער) מכפר סילואן הסמוך לא ירביצו בנו?

הקיש השיח' בלשונו ואמר: לא, אני אגן עליכם.

שאלנו: אם כן, אימתי?

גיתך ואמר: יאללה, היום ומחר ואחר מחר. כל יום אחרי השיעור.

מחאנו כף וקראנו: יחי השיח' עיסא!

שם הלה ידו הימנית על לוח לבו ואמר: יאללה, הולכים!

קרא יחיא [שמש בית הספר] ואמר בהתרגשות: גם אני הולך אתכם, כי דוד יש לי בכפר

השילוח שהתיישב שם לפני שלושים שנה.¹⁸

(אליעזר שמואלי, זהב בירושלים, עמ' 44)